

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

כג

מבן
טעם
זקנים
שיחותיו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

סתים וגליא
הצנע לכת
נר תמיד
הייתי יכול לפעול טוב יותר
מהיכן לוקחים עוד נר?
כי אתה תשלם לאיש כמעשהו
זה ישועתו
גזיזי דברדא

לקדושים אשר בארץ המה
השכיבו את הנפטר עליי
פקידת עקרית
עבורך פעלתי
עז פנים לגיהנם
והחי יתן אל ליבו
יזכיר לו יום המיתה
ואני תפילה

קונטרס כ"ג מתורגם מקונטרס ל"ח באידיש

כל הזכויות שמורות
שער ועימוד: י. גרוס
0527644765

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:
יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב
1-845-200-0443 (מארה"ק: 0722-573-456)

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

0548432460

bn5710048@gmail.com

פרשת שמיני תשל"ד

(טייפ מס' #29)

לקדושים אשר בארץ המה

(משוחח אודות רבי אברהם בן רבי נחמן שהחמיר על עצמו שלא לעבור סמוך לקברים של סתם בני אדם. עי' סוף קונטרס טעם זקנים ל"ז. בהמשך ידבר אודות קברו של מוהרנ"ת וסגולתיו.)

(ר' מאיר קרליבך: רבי אברהם בן רבי נחמן נהג להשתטח על קברו של מוהרנ"ת? כן, בוודאי! על קברו של מוהרנ"ת יכול כל אחד להשתטח, הציון נמצא ממש בכניסה לבית החיים, אין צורך לעבור ליד קברים אחרים.

רבי נתן ב"ר יהודה' היה זה שדאג לכך!

רבי אהרן הרב מברסלב' קנה שני 'קברים' באמצע בית החיים, עבורו ועבור רבי נתן. [נהייתי בקברו של אהרן הרב מברסלב, הוא קבור סמוך לבנו ר' הירש לייב, מי שמילא את מקומו ברבנות העיר ברסלב] בחלקה ההיא קנה ר' אהרן שני קברים עבורו ועבור רבי נתן.

הערות ומראי מקומות

א. עי' ספר ביאור הליקוטים בהשמטות בסופו, ד"ה ארץ ישראל, מה שבא אצלו במוחו ענין נורא בהיותו בברסלב על ציון מוהרנ"ת זיע"א.

כש'רבי נתן ב"ר יהודה' שמע את רבי נתן אומר: "כשיעבירו נפטר דרך קברי, יהיה זה טובה לנפטר". חשב רבי נתן ב"ר יהודה: "הרי אם יקברו את רבי נתן באמצע הבית החיים, לא יעבירו את כל הנפטרים על יד קברו של רבי נתן, אולם אם יקברוהו בכניסה לבית החיים, הרי שכל הנפטרים יעברו דרך קברו של רבי נתן!".

מכיוון שמע בעצמו את רבי נתן אומר זאת, הלך תכף במוצאי שבת - רבי נתן נפטר הרי בערב שבת - תכף ומיד לאחר 'הבדלה' הלך עם החברא קדישא וציווה עליהם: "כאן, בתחילת בית הקברות תחפרו קבר!".

הוא הרי השאיר אחריו ספר מכתבים - מטבריא (ספר נתיב צדיק "מכתבי רבי נתן ב"ר יהודה"). הוא היה יהודי גדול וחשוב בין אנשי שלומינו.

מאוחר יותר ענה רבי אהרן הרב מברסלב ואמר: "לא אמחל לו, לא בעלמא הדין, ולא בעלמא דאתי, הוא לקח ממני ידיד טוב אמתי!".

ואכן, מיד כשנכנסים לבית העלמין בברסלב, מוכרחים לעבור על יד קברו של רבי נתן!

והדבר קל וחומר, ומה אם 'נפטר' שמעבירים אותו על יד קברו של רבי נתן, הרי זו טובה לנשמתו - אדם שעדיין 'בין החיים', וודאי שזו טובה עבורו! יהודי שניגש לקברו של רבי נתן זו וודאי טובה עבורו!

לנפטר זו טובה ב'עלמא דאתי', אולם לאדם חי זו טובה הן ב'עלמא הדין' והן ב'עלמא דאתי'!

(השואל: הקללה של רבי אהרן הזיקה לר' נתן ב"ר יהודה?) הוא לא קיללו, הוא רק אמר "שהוא לא מוחל לו"³.

הערות ומראי מקומות

ב. מחמת שהיה יקר אצלו כל דיבור של מוהרנ"ת והבין כי כן היה רצונו, על כן לא חש לקפידת הרב ז"ל. (שיש"ק - רל"י)

ה פרשת שמיני תשל"ד

רבי נתן ב"ר יהודה היה יהודי מורמם, אה אה! בשנים של המחלוקת הקשה הוא תמך ברבי נתן ומסר נפשו עבורו! (ר' נחמן בורשטיין: הוא היה אחד מחמשת התלמידים?) כן, הוא היה, אה! הוא היה תקיף ביותר!

השכיבו את הנפטר עליי...

השתטחתי על קברו של רבי נתן מספר פעמים. סמוך לקברו של רבי נתן קבור "רבי דוד צבי", הוא נפטר סך הכל שנה אחת קודם התקרבותי, בשנת תרע"ג.

שאלתי את אנ"ש: "מדוע דווקא ר' דוד צבי קבור ליד רבי נתן? הרי במקום ההוא יכולים היו לקבור גם את בניו של רבי נתן? 'רבי נחמן' בן מוהרנ"ת קבור הרי בברסלב, מדוע רק ר' דוד צבי קבור שם? עד אז לא קברו שם אף אחד, רק עכשיו, שנה לפני התקרבותי, קברו שם את נכדו של מוהרנ"ת – ר' דוד צבי ב"ר שכנא?!"

ענו לי אנ"ש: "בתחילה לא רצו לקבור שם אף אחד, הרצון היה שהשטח שסמוך לקברו של רבי נתן יישאר פנוי כדי שיוכלו לעמוד סביב הציון, שהרי אם יהיה שם קבר נוסף, לא יוכלו לעמוד סביב הציון."

אלא מאי? רב העיר ברסלב שהיה מתנגד גדול לדרכנו נפטר, והחברא קדישא רצו לקבור אותו ליד רבי נתן. הלך אחד מאנשי שלומינו, אמנם יהודי

הערות ומראי מקומות

ג. חמשה התלמידים שנשארו דבוקים במוהרנ"ת בריש גלי בעת המחלוקת, כפי משמקובל בין אנ"ש היה זה עפ"י המראה שחזה רביז"ל המבואר בחיי מוהר"ן אות צ"א. עי' כל זה בשיש"ק ח"ה אות ע"ג, ובקונטרס טעם זקנים י"ד – פרשת נשא תשל"ד.

ד. בנו של רבי שכנא בן מוהרנ"ת, כמבואר להלן בהמשך.

טעם זקנים 1

פשוט, אלא שהיה 'חסיד' נלהב. נודע לו שהחברא קדישא רוצים לקבור את הרב ההוא ליד רבי נתן, וכבר חפרו את הקבר. עלה אותו חסיד לבית העלמין, השתלשל לתוך הקבר, ונשכב שם, השתטח שם, הוא נשכב בקבר וצעק: "השכיבוהו עליי, השכיבוהו עליי!".

נו, מה ביכולתם לעשות? אחד מאנשי שלומינו, אמנם יהודי פשוט, אלא שהייתה לו תקיפות, הוא נשכב בקבר וצעק: "השכיבוהו עליי!" האם אפשר למשוך אדם כזה החוצה?!

החברא קדישא חזרו וסתמו את הגולל - אסור להשאיר קבר פתוח^ה.

אחרי שאירע כזה דבר; כעבור מספר שנים, כשר' דוד צבי נפטר, קברו אותו ליד רבי נתן. רבי דוד צבי היה גדול במעלה! הוא אביו של ר' נחמן נעמירוב'ער', ששימש אצלנו כבעל תפילה. ר' דוד צבי הוא בנו של ר' שכנא בן מוהרנ"ת.

לר' שכנא היו מספר בנים. אחד בשם 'רבי הירץ' - אביו של ר' אברהם שטרנהארץ. בן נוסף 'רבי דוד צבי' - אביו של ר' נחמן חזן. בן נוסף 'נחמן', נחמן ב"ר שכנא. הוא היה משהו מיוחד, אה אה, געוואלדיג, נפלא נפלא!

(רנ"ב: רבי אברהם בן רבי נחמן מזכיר אותו בספרו כוכבי אור: "שמעתי מר' נחמן ב"ר שכנא" לענין ראש השנה^ה) כן כן!

הערות ומראי מקומות

ה. על פי ספר חסידים - צוואת רבי יהודה החסיד אות ב'.

ו. כוכבי אור - אנשי מוהר"ן, דיבורים ממוהרנ"ת אות ד'; שְׁמַעְתִּי מִר' נַחֲמָן בֶּן ר' שְׁכָנָא ז"ל שְׁשָׁמַע לְעֵנִין נְסִיעַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', וְהֵיכָא מְדַבְּרִיּוּ הַקְדוּשִׁים שְׁכָל נְסִיעָה וְנְסִיעָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה לָּהּ חֵלֶק בְּקֶץ הַגָּאוּלָּה.

ז פרישת שמיני תשל"ד

אצל אנשי שלומינו היו יהודים בעלי מסירות נפש, בעלי רגש, הרי יכולים היו להרוג את אותו יהודי שהעיז פניו נגד הרב הנ"ל, אולם הוא היה חזק בדעתו ואמר: "רוצים להרוג אותי? תהרגו!".

הוא החליט 'לא' – אז לא! "אתם יכולים להרוג אותי, תקברו את הרב על אדם מת!". זהו זה.

אותו יהודי היה מקבץ כסף רב ושולח לאומן, לחלק בין העניים!

(רנ"ב: מה היה שמו?) החבר'ה זוכרים אותו, יוחנן גלנט זוכר אותו, שמו נשכח מאיתי.

מדי חודש היה אוסף כסף ושולח לאומן, לחלק לעניי אנ"ש!

הוא היה יהודי פשוט, אלא שההרגשה שלו הייתה גדולה מאד, ונפל רעיון בדעתו – כבר חפרו קבר, כבר אוחזים באמצע הלוויה, והוא שוכב בקבר...!

אולם מאחר והוא סבר כך, גם שאר אנ"ש סברו כמותו, הרי גם הם לא אחזו מזה, הרב ההוא הרי היה מתנגד – לקבור אותו סמוך לרבי נתן? ! וממילא כבר קברו אותו במקום אחר!

(רנ"ב: הרי כתוב בספרים שלא יקברו שונא ליד מישהו שלא היה שלום ביניהם^ז) וודאי שלא, וודאי שלא!

(רנ"ב: מה היה כתוב על ציונו של רבי נתן?) שום דבר! כך הייתה נראית המצבה בזמני. כיום כן כתוב משהו, אולם בזמני לא היה כתוב שום דבר, היה רק כדור צמנט, עגול כזה, ותו לא, שום דבר!

הערות ומראי מקומות

ז. ספר חסידים – צוואת רבינו יהודה החסיד, אות א'.

(רנ"ב: גם 'אוהל' לא היה? אפילו 'רבי נתן מברסלב' לא היה כתוב?) שום דבר! ידעו שזהו ציונו של רבי נתן!

אני לא יודע כיצד נראה הציון כיום, בזמני היה כדור סביב הציון, כמו הציון של רבי שמעון, לא יותר מזה! כמדומני שבצדדים היו ארבעה עמודים. אינני יודע כיצד נראה הציון כיום, הם אומרים שכיום כבר כן כתוב.

גם על קברו של רבי אהרן הרב מברסלב לא היה כתוב דבר. הוא ו'הרב ר' הירש לייב' קבורים בסמיכות זה לזה באמצע בית העלמין. גם בקבריהם היה כך – עמודים ועליהם גג. ככה היה אצל שניהם. הן בקברו של הרב ר' הירש לייב, והן בקברו של רבי אהרן הרב מברסלב. הם קבורים אחד ליד השני. לכתחילה רצה רבי אהרן הרב מברסלב שהוא ורבי נתן יהיו קבורים אחד ליד השני.

(השואל: כיצד קרה שבברסלב כיהן רב מתנגד? מדוע כיהן שם רב אחר?) היה זה בשנים האחרונות.

'רבי חיים' (אב"ד ברסלב, בנו של ר' הירש לייב, ונכדו של רבי אהרן הרב מברסלב) נפטר, ואנשי שלומינו רצו שיישאר רב מאנ"ש, אלא שלרבי חיים לא היו ילדים שישמשו כרב, ו'הרב מטשעהריין' אחיו של רבי חיים, כבר כיהן כרב בעיר טשעהריין. בכך הצליח אותו רב לחדור לרבנות העיר.

הביאו רב – רבי מרדכי מסוקלוב" היה זה ששלח להם את הרב ההוא. הם שלחו לו מכתב שהם חפצים שבברסלב יכהן רב הנמנה על אנשי שלומינו. ר' מרדכי נענה לבקשתם ושלח להם רב שהיה אחד מאנשיו, רב מפולין, למדן גדול. אותו בחרו לכהן כרב בברסלב.

הוא ידע ללמוד הרבה. (ר' משה ביננשטוק: הוא היה חסיד ברסלב?) לא, ר' מרדכי מסוקולוב חשב שהוא חסיד ברסלב, אולם אנ"ש סבלו ממנו צרות...

הם התכוונו לרב - שאחד מאנ"ש יכהן כרב!

הסיבה שהרב מטשעהרין יצא לכהן כרב בעיר טשעהרין היא, משום שלפניו כיהן שם רב מאנשיו של הרבי - "רבי שמואל יצחק מטשעהרין", וכשהוא נפטר, חפצו אנ"ש שבעירם ימשיך לכהן רב מאנ"ש, הם ידעו שיש כזה מין 'רבי נחמן', ואכן בטשעהרין כיהן רב מאנ"ש.

לאחר פטירתו של הרב מטשעהרין, מילא את מקומו ברבנות העיר 'בנו' ר' חיים. נמצא שבמשך כל השנים כיהן בטשעהרין רב מאנ"ש, עד שלדאבון לב נחרבה העיר. רבי חיים קבור בקרימנטשוק, הוא שימש כרב העיר.

בנוסף לזה, 'אחיו' של הרב מטשעהרין, גם הוא קרוי 'רבי חיים', שימש כרב בעיר ברסלב!

(רנ"ב: הרב מטשעהרין הרי קינא בו) כן, הוא נענה ואמר: "אמנם ללמוד אני יודע, אולם 'חסיד' זהו אחי!".

גם רבי חיים היה למדן גדול, "אולם 'חסיד' זהו אחי!".

רבי חיים היה יהודי מופלא, הוא היה 'הרב מברסלב', ובשנים בהם שימש כרב המצב היה די טוב.

(רנ"ב: מי מהאחים היה מבוגר יותר, ר' חיים או ר' נחמן?) אינני יודע, אולם על פניו נראה שר' נחמן הרב מטשעהרין היה מבוגר יותר, שהרי הרב מטשעהרין קרוי

הערות ומראי מקומות

ט. ר' שמואל יצחק ראזנפעלד זצ"ל אב"ד טשערין, מגדולי תלמידי רביז"ל.

טעם זקנים

על שם הרבי, ואילו ר' חיים קרוי על שם זקנו (חמיו של ר' הירש לייב) 'רבי חיים שרה'ס'.

(השואל: מדוע לא התמנה הרב מטשעהרין לכהן כרב העיר ברסלב?) משום שהוא התמנה לכהן כרב העיר טשעהרין שנים רבות קודם לכן, בזמן ש'רבי נפתלי' עוד חי. רבי נפתלי הרי היה זה שדחק בו שיקבל עליו את רבנות העיר טשעהרין.

באותם ימים 'הרב רבי הירש לייב' (אביו של רבי נחמן אב"ד טשעהרין) עדיין היה חי. רבי הירש לייב נפטר בשנת תרכ"ח/תרכ"ט, ואילו הרב מטשעהרין התמנה לרבנות העיר שנים רבות טרם נפטר רבי נפתלי בשנת תר"כ. כשהוא התמנה לרב, רבי נפתלי עדיין היה חי, וגם אביו ר' הירש לייב עדיין היה חי. כשר' הירש לייב נפטר מינו את 'בנו' ר' חיים לרב העיר ברסלב.

אולם 'הרב מטשעהרין' כבר כיהן כרב עוד בטרם אביו נפטר. הרי אביו - ר' הירש לייב, נתן את הסכמתו לכך שיכהן כרב בטשעהרין. נמצא שהוא כבר שימש כרב שם, ומשכך, התמנה אחיו ר' חיים לרבה של ברסלב.

(רנ"ב: אנ"ש נהגו להשתטח על קברו של רבי נפתלי?) השתטחתי על קברו פעם או פעמיים. (רנ"ב: הוא קבור בבית החיים החדש באומן?) וודאי!

כיצד ניתן היה לגשת?! הרי מסביב היו קברים, קברים רבים! כשרצו להשתטח היו צריכים להידחק בין המצבות הצפופות.

הם קבורים בתחילת בית העלמין. רבי נחמן מטולטשין קבור בהתחלה. גם רבי יוסף יונה בנו של מוהרנ"ת קבור שם באומן. (רנ"ב: רבי יוסף יונה קבור באומן? מה פשר הדבר שהוא קבור באומן?! אינני יודע, אבל הוא קבור באומן!

גם "ר' נחמן חיה'לעס", בנו של מרת חיה בת רביז"ל קבור באומן, הם כולם קבורים באומן. ר' נחמן חיה'לעס התגורר בערוב ימיו באומן.

פרשת שמיני תשל"ד

על קברו של ר' יוסף יונה כתוב: "פה נטמן רבי יוסף יונה", וגם כתוב שמו של אביו 'רבי נתן'.

(השואל: בניו של רבי נתן 'רבי נחמן' ו'רבי יוסף יונה' – סיפרתם שהם לא עבדו, רק למדו כל היום. היכן הם ישבו ולמדו?) הם ישבו בקלויז, בקלויז של רבי נתן בעיר ברסלב.

(רמ"ב: היכן קבורים שאר בניו של רבי נתן; 'רבי שכנא'; 'רבי דוד צבי'?) כולם קבורים בברסלב! למעט 'רבי יצחק' שקבור בצפת. אולם רבי נחמן, רבי שכנא, רבי דוד צבי – כולם קבורים בברסלב! (אחד הנוכחים: בצפת לא ידוע מיקומו המדויק של קבר 'רבי יצחק בן מוהרנ"ת'. רנ"ב: הדין בפנקס הישן של החברא קדישא קרוע שם!).

(השואל: מתי התמנה רבי נחמן הרב מטשעהרין לכהן כרב, בן כמה היה אז?) כשרבי נתן נפטר היה רבי נחמן נער בן 16-17 שנים, אולם מינויו לרב היה כשהיה בגיל 25-26 שנים.

(רנ"ב: נכון שהרב מטשעהרין נולד בשנת תק"פ – תקפ"ד?) כך שמעתי, שהוא היה נער בן 16-17 שנים כשרבי נתן נפטר! בחישוב שרבי נתן נפטר בשנת תר"ה, נמצא שהרב מטשעהרין נולד (16-17 שנים קודם לכן) לקראת סוף שנות 'התק"פ'.

פקידת עקרות

'תשע שנים' חלפו מאז נישא הרב רבי הירש לייב' ועדיין לא נולדו ילדים. הודיע ר' הירש לייב לזוגתו ואמר: "באם ישתלמו עשר שנים מיום נישואינו ולא ניפקד בילדים, אתן לך 'גט'! כך אמר ר' הירש לייב לזוגתו.

הערות ומראי מקומות

י. מקום המדויק של חלקת קברו – על יד הבית יוסף ז"ל – לא היתה ידועה עד לשלהי שנות התש"ל, שאז נמצאה חלקת הקבר עם המצבה, ע"י השתדלות אנשי שלומינו. (שיש"ק).

יב טעם זקנים

נו, היא ידעה שיש לה כזה מין בעל, כזה צדיק, היא נכנסה לרבי נתן, ושפכה את ליבה המר: בעלי אומר, כשישתלמו עשר שנים הוא ייתן לי גט! "השיב רבי נתן ושאלה: "ככה הוא אומר?!" נו, "הוא לא יגרש אותך!".

עוד לפני כן הייתה באה לרבי נתן, עוד בטרם חלפו תשע שנים. ורבי נתן היה מרגיעה: "הקדוש ברוך יעזור הלאה!", אולם הוא לא אמר זאת בנחרצות. אך כשהגיעה השנה העשירית אמר לה: "ככה הוא אומר?!" נו, הוא לא יגרש אותך!".

נו, רבי הירש לייב כבר היה בטוח שיולדו לו ילדים, ואכן נולדו לו שני הצדיקים הללו, 'רבי חיים הרב מברסלב', ו'רבי נחמן הרב מטשעהרין'. כמדומני שנולדה לו גם בת, כך שמעתי - שנולדה לו גם בת.

גם עם רבי נתן היה סיפור. זוגתו של רבי נתן - בתו של 'ר' דוד צבי"ח חלתה ונפלה למשכב, בערך בשנת התק"פ היא חלתה, ורבי יודל שהה באותה עת בברסלב, היא נכנסה לרבי יודל" - זוגתו של רבי נתן, והחלה לבכות לפניו שהיא חולה! היא חולה! אולם רבי יודל לא ענה לה מאומה.

לאחר שיצאה מביתו, נענה רבי יודל ואמר: "רבי נתן צריך להוליד עוד שני ילדים!", כאומר: "היא מוכרחת להסתלק מהעולם, מאחר ורבי נתן צריך להוליד עוד שני ילדים!".

ואכן נולדו לרבי נתן שני בנים נוספים: 'רבי נחמן' ו'רבי יוסף יונה' - בנים אלו נולדו לו מזיווג שני!

הערות ומראי מקומות

יא. ה"ה הגאון המפורסם רבי דוד צבי אויערבאך זצ"ל, שהיה מכונה ע"י בני דורו "דער גרויסער ר' דוד צבי", רב ואב"ד המחוזות שאריגראד, קרעמיניץ, מאהילוב ועוד.

יב. רבי יודל מ'דאשוב, אב"ד מעדוועדיווקע, מגדולי תלמידי רביז"ל.

עבורך פעלתי

(רנ"ב: 'הרב רבי הירש לייב' היה חתנו של 'רבי חיים שרה'ס"י) כן כן, לכן הוא קרא לבנו בשם 'חיים' על שם חמיו!

'רבי חיים שרה'ס' היה מאנשיו של הרבי.

(רנ"ב: הרב מטשעהרין כותב בצוואתו: "והיה מתענה שני פעמים משבת לשבת בכל שנה – בפקודת רביז"ל"י!") ככה? ככה הוא כותב? ! (רנ"ב: "פרשת כי תצא ופרשת כי תבוא". הוא אף ראה את הרבי בחלום טרם פטירתו!)

הסיפור עם קבר הבעל שם טוב התרחש עם רבי חיים שרה'ס. היה זה כשנסע יחד עם הרבי למעז'יבוז, ובצאתם מציון הבעש"ט ענה הרבי ואמר לו: "עבורך פעלתי – עבורי לא"י!" – היה זה רבי חיים שרה'ס.

הרבי דיבר אז שיחה, הרבי דיבר שיחה נוראה, ולאחר שסיים את השיחה נענה הרבי ואמר: הָאָדָם הוּא שׁוֹטֵה כָּל כָּךְ עַד שְׁאֶפְלוּ כְּשֶׁהַמְּלֶאךָ הַמּוֹת הוֹלֵךְ אַחֲרֵי כְּתָפָיו הוּא מַחְזִיק עֲדִין בְּשִׁטּוֹתָיו וְהַבְּלִיּוֹ.

בהמשך מסופר: וְהָאֲנָשִׁים הַשְּׂתוּמָמוּ מְאֹד עַל הַדְּבוּרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יָדְעוּ עַל מֵה הֵם מְרַמְזִין, אֲבָל הָר' חַיִּים שְׁרָה'ס נִבְהַל מְאֹד מְאֹד, כִּי נִכְנסוּ הַדְּבוּרִים הַיָּטִב בְּלִבּוֹ וַיֵּדַע בְּנַפְשׁוֹ כִּי אֲדַמוּ"ר זַע"ל מְרַמֵּז עָלָיו

הערות ומראי מקומות

יג. מתלמידי רביז"ל, ע"י להלן.

יד. ע"י צוואת הרב מטשעהרין ז"ל – אצל יחוס משפחתו, מודפס בס' כוכבי אור; ... והיה איש פשוט מאוד ומקרב לרבנו ז"ל רבי נחמן מברסלב ז"ל, ויש בזה ספורים הרבה ואין כאן מקומם, והיה מתענה שני פעמים משבת לשבת בכל שנה, הינו פרשת כי תצא ופרשת כי תבא בפקודת רבנו ז"ל שנים הרבה, ובמסירות נפש עצום מאוד, ומענין האחרון ופטירתו יש ספור נפלא, ואיך שראו רבנו בחלום וכו' ...

טו. ע"י כל הסיפור בכוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות מ"ג, אות מ"ו.

באלו הדבורים וישב אצל השלחן בפחד גדול. אחר כך הלכו כל האנשים לדרבם, ורבי חיים הנ"ל נשאר יושב אצל השלחן, ושאל אותו אדמו"ר זצ"ל מה אתה יושב? ולא יכל להשיבו פי ישב במרה שחורה גדולה מאד. ונכנס אדמו"ר זצ"ל לחדרו והלך הר' חיים הנ"ל אחריו ויבך לפניו מאד. ויאמר לרבנו ז"ל רבי אני יודע בודאי אשר פונתכם בהדבורים היתה עלי, לכן מאד מאד אבקשכם לעורר רחמים עלי, שאשאר בחיים. ויאמר לו אדמו"ר זצ"ל כן הדבר שהיתה פונתי עליך, אך אני צריך לנסע על ציון קבר זקני הקדוש הבעל שם טוב זצ"ל למעז'בוז' להתפלל עבור הילד שלי (שהיה אז חולה), לכן תסע גם בן עמי ואתפלל גם עליך. וכן עשה, ונסע רבי חיים הנ"ל גם בן עם רבנו ז"ל למעז'בוז'. והלך רבנו ז"ל על קבר הבעל שם טוב זצ"ל, והתמהמה שם זמן רב ואחר כך אמר לרבי חיים בזו הלשון: דיר האב איך גיפול'ט און מיר ניט - לך פּעלתי ולי לא.

ויסעו בחזרה לברסלב ובאמצע הדרך אמר רבנו ז"ל לרבי חיים הנ"ל הילד שלי כבר מת וכך הוה, פי כשבאו לביתם מצאו שהילד כבר מת. הרבי לא ישב 'שבעה' בעיר בברסלב, כי אם באיזה כפר סמוך לברסלב, ורבי חיים הרי היה עם הרבי; וכי ראוי שהרבי יישב לבדו בימי השבעה? ! משכך, נשאר רבי חיים לשהות עם הרבי!

בימים בהם ישב הרבי 'שבעה' על פטירת בנו, היה מעשה הבא: בלילה ההוא הקיץ עצמו רבנו ז"ל משנתו ונטל ידיו ואמר לר' חיים הנ"ל בא עמי. והלך עמו אל הגן ורץ שם רבנו ז"ל בין האילנות אנה ואנה, ור' חיים הנ"ל נפחד מאד כשראה זאת עד שנסמרו שערות ראשו. בתוך כך בא אליו רבנו ז"ל ואמר לו הראית? פי בא אלי הבעל שם טוב זקנו של הפלה ואמר פי אינו חפץ בהחתן. ורוצה לקח את החתן, והפלה היא יתומה. - החתן 'חיים פייעס' היה 'פסול', ואמר הבעל שם טוב לרבי: "וכי בגלל שנכדתי ענייה צריכה היא לישא חתן 'פסול'?!" - וכשמע ר'

חיים הנ"ל זאת נתפחד עוד יותר, והוא עומד וארכבותיו דא לדא נקשן. ותכף בא אליו עוד הפעם אדמו"ר זצ"ל ואמר לו פּעֲלָתִי אֶצְלוּ שְׁלֵא יִקַּח אֶת הַחֶתֶן רַק שְׁלֵא יִהְיֶה לָהֶם בָּנִים, ואחר כך נכנסו אל הבית. והנה ממחרת בצִהָרִים עמד ר' חיים בחוץ וירא והנה שליח מיחד מהמחתנים רץ לאדמו"ר זצ"ל וספר לו כי החתן נחלה בדרך ואי אפשר בשום אופן לסע עמו על החתנה, בכך יבקש רחמים בעדו. ויאמר לו רבנו ז"ל חזר לדרך החתן יהיה בקו הבריאה ויסעו עמו על החתנה ויעמידו החפה ומיד חזר השליח לדרך ונתפלא מאד ר' חיים הנ"ל מחמת שידע מה שנעשה בלילה הקודמת, והחתנה היתה אז, אף נתקיימו דברי אדמו"ר זצ"ל שאמר לר' חיים הנ"ל שלא יהיה להם בנים. ודרו פּיחד הזוג הנ"ל ובנים לא היו להם. ואחר כמה שנים אחרי פטירת אדמו"ר זצ"ל, השתדל הרב ר' צבי אריה (ר' הירש לייב) מורה צדק מברסלב (שהיה חתן רבי חיים שרה'ס הנ"ל) שיתגרשו מחמת שחותנו הר' חיים ספר לו כל המעשה הנ"ל. והרב רבי צבי אריה בעצמו סדר להם הגט פטורין.

(השואל: כשנישאו בזיווג שני נולדו להם ילדים?) נדמה לי שכן!

בשנים בהם החלה המחלוקת, אמר חיים פיעס איזה מילה, הוא עזר לחולקים.

הרב החולק אמר שלא להשתדך עם 'ברסלב'ער חסידים', באיסור שם – במכתב הם כתבו של להשתדך עם חסידי ברסלב, פצה חיים פיעס את פיו בפני הציבור ואמר: "ברסלב'ער – שלא ישתדכו איתם!".

אמרו לו אנ"ש: אתה עוד מעיז לדבר?! השם יעזור שלאנשי שלומינו יהיה כסף, וכסף וזהב' הרי מטהרים כידוע לך... הרי שכבר יהיה מותר להשתדך עמם...! סתמו לו את הפה: "אתה יודע הרי שכסף וזהב מטהרים!".

הערות ומראי מקומות

האמת היא שחיים, בנו של אברהמ'ל, היה הרבה יותר טוב מאביו, הוא היה יהודי פשוט.

(רנ"ב: חיים פיעס אמר פעם: "בגיהנם ישאו את עוונותיי על נס") אברהמ'ל אביו אמר

זאת!

(השואל: אברהמ'ל היה בדעה אחת עם משה חינוק'ס?) הם היו שותפים, גבירים!

עז פנים לגיהנם

אנו מדברים מענין "עשיר יענה עזות". אדם שיש לו כזה רבי, והרבי יודע הכל, הם הכירו היטב את הרבי. בזמן המחלוקת; הם ידעו את היטב את גדלותם של הרבי ורבי נתן, הם ידעו הכל, אולם לעשירות יש כזאת עזות, כזאת חוצפה, ששוכחים הכל!

וכי הוא לא ידע? ! כשהוא שהה במחיצתו של הרבי, הוא לא ידע מיהו הרבי? הוא לא ידע מיהו רבי נתן? ! הרבי הרי כל כך כיבד והחשיב את רבי נתן, הוא ידע היטב מיהו רבי נתן!

ה'עזות' – כבר דיברנו על כך מספר פעמים; כתוב במשנה במסכת אבות": "עז פנים לגיהנם, ובושת פנים לגן עדן", מה כוונת המשנה "עז פנים"? אחד שהוא בעל עבירה, מחלל שבת, הרי מגיע לו גיהנום על עצם העבירה? מהו הלשון 'עז פנים' לגיהנום?

"בושת פנים" פירושו – יהודי ירא שמים. נמצא שהעיקר הוא לא ה'בושת פנים' – אלא יהודי ירא שמים ראוי לקבל גן עדן! עלינו להבין מה פירושו המשנה 'עז פנים', 'בושת פנים'?

הערות ומראי מקומות

יז. ע"י כל הסיפור בכוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות מ"ג.

יח. אבות פ"ה כ'.

אלא הפשט הוא: שה'עזות' לבד; על עצם 'העזות' שיש בו כבר ראוי שירד לגיהנום! לא על העברות שבידו, העברות הם דבר נפרד, העבירה היא עבירה, אבל על העזות שיש בו כבר ראוי שירד לגיהנום!

וכן 'בושת פנים' – יהודי שעל פניו נסוכה בושה, יש לו הכנעה; על הבושה לבד, ראוי שיקבל גן עדן! ועז פנים – על עזות לבד ראוי שירד לגיהנום! אפילו אדם שנמצא במדרגה פחותה, עליו להיזהר שלפחות לא יהיה עז פנים!

לכסף יש כזה מין כח, שהוא מביא את האדם לידי 'עזות פנים'! ואפילו שהוא יודע היטב בנפשו מיהו, הוא יודע הכל, אבל הכסף מכניס בו עזות! מציאות כזאת – שאדם יהיה גם 'עשיר' וגם 'בושת פנים' – כמעט ולא שכיחה^ט.

אמנם, היו מאנשי שלומינו שהיו בעלי ממון, אך היו יהודים יראים ושלמים. 'רבי אייזיק'^י! יהודים יראי שמים גדולים, 'בושת פנים'! עם כל הכסף הרב שהיה לו – הוא ידע שהשני חשוב ממנו! צריך לכך זכיה גדולה, איי איי...

והחי יתן אל לבו

לרבי נחמן בן מוהרנ"ת הייתה בת בגיל שידוכים, 'נשמה טהורה', 'א פארווייקטע נשמה', סוג נשמה כזאת, נשמה מעולם הבא, אם לאכול – אם שלא לאכול, כזאת נשמה היא הייתה. ר' נחמן ב"ר נתן שידך אותה עם 'חונא לאדיזינר' (פרבר). הוא היה יהודי, בן אדם טוב, בעל כשרון, אדם שמבין עסקים, וגם חסיד!

חונא נהיה חתנו של ר' נחמן. לאחר שנישא עשה 'חונא' חשבון: "אילו חיים יהיו לי איתה? היא הרי לא חיה בעולם הזה, אם לאכול – אם שלא לאכול,

הערות ומראי מקומות

יט. ע"י שיחות הר"ן אות ד' – "איש כשר באמת קשה לו מאוד שיהיה לו עשירות" וכו'.

כ. מחשובי אנ"ש באומאן.

יח טעם זקנים

היא אשה מעולם הבא !", הוא לעומתה היה בן אדם רגיל, אדם שרוצה לחיות חיים טובים בעולם הזה ! ומשכך, החליט לגרשה ולהגר לאמריקה, שם קבע את מושבו. באמריקה הוא התעשר והפך למיליונר. היו לו נכסים רבים אותם הוא השכיר ומהם התעשר.

זכורני שלא מזמן הוא נפטר, וכאן בירושלים אמרו 'קדיש' לעילוי נשמתו. אמנם הוא הותיר אחריו בנים באמריקה, עשירים גדולים, אולם קדיש לא, הוא לא השאיר אחריו בן שיאמר קדיש.

לעת זקנותו התבטא פעם ואמר: "אילו הייתי נשאר לחיות עם נכדתו של רבי נתן, היו לי ילדים טובים יותר !".

אולם מתי אמר זאת ? טרם פטירתו !

אלא מאי ? האדם לא חפץ להתנתק מהעולם הזה, זה לא דבר קל, הוא הרי חי בעולם הזה. הוא עשה חשבון שאם יישאר לחיות אתה, הוא לא יוכל ליהנות מהעולם הזה, שהרי לה כלל לא משנה, אם לאכול – אם שלא לאכול. וכי עלי להסכים לכך ? !

גם היא הייתה כזאת – זוגתו של רבי אברהם שטרנהארץ (כתו של ר' יוסף יונה בן מוהרנ"ת), גם היא הייתה כזאת נשמה. היא הייתה כזאת נשמה טהורה – 'א פארווייקטע נשמה', כל היום חשבה רק מ'התכלית' ! ... זהו.

(רנ"ב: עם ילדיה היא נהגה בחריפות רבה) בחריפות רבה !

היא הייתה צדיקה, עניין אחר לגמרי, היא הייתה נשמה גבוהה.

כששוחחתי עמה, לא הרגשתי שאני מדבר עם אשה, היא דיברה כמו שאיש מדבר ! נשמה דבוקה, צדיקה. כששוחחתי עמה, היא הייתה מדברת מהתכלית, מדברת מהרבי, מהתכלית !

היא הייתה אשה טובה, ורבי אברהם לא גרש אותה, ולעומתו, חונא לא יכול היה לסבול זאת.

(רנ"ב: מי היה אביו של חונא?) אינני יודע. חונא עצמו נמנה על אנשי שלומינו, היה חסיד, חסיד גדול.

אפשר להוציא מכאן מוסר השכל. אדם בצעירותו צריך לערוך חשבון ולחשוב: הרי תכף אהיה "יהודי זקן", תכף אשכב "עם הרגליים לדלת", "מה ייוותר מכל עמלי?" לערוך חשבון כזה לא בא בקלות!

אדם מן השורה חפץ שתהיה לו אישה מוצלחת, 'בעל הבית' טע' שתנהל את ביתו, שתגדל את הילדים; כדי לגדל ילדים מוכרחים שהאישה תהיה 'בעל הבית' טע'. ילד צריך שיכבסו לו בגד, שיאכילוהו, לנהל בית כמו שצריך! אולם היא לא הייתה בכושר לנהל בית, ולכן החליט חונא "שהוא לא מסוגל", "הוא לא מסוגל לחיות בצורה שכזאת!". מצדו הוא באמת צודק, וכי אפשר לנהל בית בצורה שכזאת? ! הרי אי אפשר להתנהל כך!

אולם כיצד יראה התכלית האחרון? ! הרי העולם הזה חולף 'כהרף עין', לא עובר זמן רב והאדם מגיע ליומו האחרון! האדם שוכב כבר עם הרגליים לצד הדלת! או אז החשבון שונה לגמרי, אז החשבון נראה אחרת לגמרי!

יזכיר לו יום המיתה

היה אחד מאנשי שלומנו 'רבי אבא' לע' שמו. אנשי שלומינו היו מתארחים בביתו. לגודל עשירותו היה לו בביתו 'אולם גדול ומפואר' לקבלת אורחים, היה זה אולם גדול מאד, בנוי ברוב פאר והדר, אולם עשיר ומפואר מאד!

אנשי שלומינו היו מתארחים באולם שבביתו, שם היו עורכים את סעודות 'חג השבועות', וכן בשאר הזמנים בהם היו מתאספים יחדיו, תמיד היו

כ טעם זקנים

מתארחים בביתו, אפילו באמצע השנה, ב'פורים', ב'שמחת תורה'. היו זמנים בהם אנ"ש היו מתארחים בביתו.

באחת הפעמים כש'רבי אבא'לע' נכנס לאולם, היה האולם מלא, אנשי שלומינו ישבו וסעדו, היה זה מעמד מיוחד! נכנס רבי אבא'לע, נטל דלי מלא מים ושפכו על רצפת האולם, נשכב על הקרקע הרטובה ואמר: "הנה תכף יערכו 'טהרה' לאבא'לע!".

אבא שוכב על הרצפה, והנה תכף יערכו לו טהרה!...

הרצפות באולם היו נוצצות כמו מראה, משוחות ובוהקות כמו מראה, והוא שופך מים... וזאת בזמן שכל אנשי שלומינו יושבים סביב שולחנות ערוכים!

זהו הכח של רבי נתן! זהו כוחו של רבי נתן! אדם שיעשה מעשה שכזה בזמן שיש לו כזאת עשירות, והוא הרי 'חסיד', הרי זה רבי אבא'לע!

מן הסתם הוא הרגיש שיש לו 'גבהות לב', אז 'הנה לך'! הנה לך 'דלי מים', אבא'לע שוכב על הקרקע, תכף יערכו לו 'טהרה'!...

הוא נשכב בתוך המים, בתוך המים הוא נשכב, "הנה עורכים טהרה לאבא'לע!".

אבא'לע נשא אשה בזיווג שני. אחרי שאשתו הראשונה נפטרה, הוא נשא אשה בזיווג שני. היא הייתה עשירה גדולה, אחות של איזה מיליונר גדול שהתגורר בקייב, 'זייטשיק' שמו, מיליונר גדול. את אחותו של זייטשיק נשא ר' אבא'לע לאשה.

בהגיע חג השבועות, מנהגו של רבי אבא'לע היה לארח את אנשי שלומינו באולם הגדול שבביתו ולערוך להם סעודה חלבית. אנשי שלומינו שהתגוררו בעירו היו עניים מרודים, רבי פנחס יהושע, ושאר העניים.

אמרה לו זוגתו השנייה: "מדוע עליך לערוך להם סעודה ב'אולם הגדול'? הרי אפשר לערוך להם סעודה ב'חדר החיצוני', גם הוא אולם יפה, שם אערוך עבורם סעודת חג!" – כך אמרה אשתו מזיווג שני.

רבי אבא'לע בשוכו בליל יום-טוב בבית הכנסת, רואה כיצד אנשי שלומינו ממתינים בחוץ, האולם הגדול נעול. מיד פתח רבי אבא'לע את האולם הגדול כשהוא שואל: "מדוע יש לי אולם כה גדול – האם לא בשביל אנשי שלומינו?!" הוא פתח בפניהם את האולם הגדול והכניסם פנימה.

זהו כוחו הגדול של רבי נתן!

ואני תפילה

רבי אבא'לע היה יתום מאמו. אביו היה רבי שמואל ב"ר אבא שוחט', וסביו רבי אבא שוחט' עוד היה אצל הרבי, אולם בנו רבי שמואל לא מאד אחז מרבי נתן.

אולם כשאבא'לע התייתם והחל להתפלל לפני העמוד בדבקות נפלאה ביותר, ראה רבי שמואל כיצד בנו מתפלל לפני העמוד וחשב: "אה, הרי אחרי פטירתי הוא גם יתפלל בכזאת דבקות...!". רבי שמואל הבין היטב שתפילות כאלו הם רק בזכותו של רבי נתן, אליו היה אבא'לע מקורב. רבי שמואל החל לכבד את רבי נתן, הוא ראה כיצד בנו מתפלל תפילת שמונה עשרה!

אנשי שלומינו היו מתפללים...! ראיתי כיצד האבלים אצלנו התפללו שמונה עשרה, ממש א מחיה!

הוא התפלל שמונה עשרה כשכל כולו דבוק בה' יתברך, הוא התפלל שמונה עשרה כראוי! ראה רבי שמואל אביו של ר' אבא'לע כיצד הוא מתפלל: "ככה הוא מתפלל?! ככה הוא מתפלל?! הרי גם אחרי מותי הוא יתפלל בכזאת

דבקות! אה, ומאז החל להחזיק מרבי נתן, הוא הבין שזה מכוחו של רבי נתן.

שמעתי כיצד אנשי שלומינו התפללו לפני העמוד בשנת האבל. היה אחד מאנשי שלומינו 'יצחק דחובנא'. היה זה בשנת האבל על אמו. אמו הייתה אחותו של ר' אלטר טעפליק'ר. שמעתי כיצד הוא מתפלל לפני העמוד, געוואלד, נפלא! בכזאת דבקות לה' יתברך! אה, הוא היה מתפלל שמונה עשרה כשכל כולו דבקות לה' יתברך!

כך נראים 'אנשי שלומינו', כך נראים ברסלב'ער חסידים, כך נראית תפילתם בשנת האבל על אדם!

סתים וגליא

איי איי, רבי נתן היה 'סוד' אפילו בין אנשי שלומינו¹! הוא היה 'סוד'! אלא מאי? אלו שחפצו להתבונן היטב ראו, הם ראו והבינו!

הוא הדבר כלפי רבי אברהם בן רבי נחמן, רבי אברהם היה סוד אפילו בין אנשי שלומינו, אולם, אלו שחפצו להתבונן היטב ראו, אלו שהתבוננו ראו!

הצדיק מסתיר עצמו. הרבי חפץ היה להסתתר. הרבי ענה ואמר: "מה הועיל לי הפרסום? כאן הרגשתי בכל פסיעה – הרגשתי טעם גן עדן²!".

אולם כשמשמים לא הסכימו לכך, אזי הוא התגלה! דבר לא עזר, משום שבשמים בכל זאת חפצים שיהיה 'רבי'.

הערות ומראי מקומות

כא. עי' פרפראות לחכמה סי' ס"א אות י"ח, וכוכבי אור – ששון ושמחה, חידושים אות י"א.

כב. עי' חיי מוהר"ן אות ק"ז.

גם ה'בעל שם טוב הקדוש' לא חפץ להתגלות, ישנו סיפור שלם, הוא לא רצה, הוא לא רצה. אולם כשמשמים רצו שיתגלה – אזי סובבו שכך יהיה, הוא היה מוכרח להתגלות!

גם הרבי לא חפץ תחילה להתגלות, אולם כשהחליטו משמים, סובבו מעשה זה, ומעשה זה^{כג}. דבר לא מועיל אז, הצדיק מוכרח להתגלות!

כך היה אצל רבי אברהם בן רבי נחמן, רבי אברהם בן רבי נחמן הסתתר, הוא הסתתר, הסתתר!

ואף על פי כן יודעים ממנו! יודעים ממנו. אלא מאי? לא כולם יודעים! אחד שלא מסתתר – יש יותר אנשים שמתוודעים אליו. אולם אחד שמסתתר... אולם אלו שחפצו ידעו ממנו!

(אחד הנוכחים: רבי אליהו חיים רוזין מספר ש'רבי חיים' – בנו של הרב מטשעהריץ, קיבץ אליו את תלמידיו של רבי אברהם בן רבי נחמן, ואמר להם שברצונו לספר להם דבר מה. וכך סיפר להם רבי חיים: היה פעם שאבי – הרב מטשעהריץ דיבר איתי על רבי אברהם בן רבי נחמן, ושאלתי אותו: "הרי אומרים עליו שהוא משוגע?" [שנדמה להם כך מחמת עבודותיו המופלגות]. ענה לי הרב מטשעהריץ: "אפשר איז דער משוגע'נער דער אגראדניק?!!" – "אולי המשוגע הוא הגנני^{כד}?")

הוא מאד אחז מרבי אברהם בן רבי נחמן – רבי חיים. בראש השנה האחרון היה רבי חיים באומן, ולאחר שסיים את הסעודה נכנס אליי הביתה, וביקש שאספר לו מעשיות ועובדות מרבי אברהם בן רבי נחמן. מאחר והוא שמע

הערות ומראי מקומות

כג. ע"י כוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות מ"ז (ב).

כד. ע"י כוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות מ"ז (ב).

ממני שאני מאד אוהזו מרבי אברהם בן רבי נחמן, הוא חפץ שאספר לו מעשיות ועובדות.

הצנע לכת

רבי אברהם בן רבי נחמן - אלו שחפצו, אלו שהתכוונו היטב היטב, ראו שרבי אברהם הוא ענין אחר לגמרי!!

אבל רק אלו שהסתכלו היטב היטב! אלו שלא עשו כך, ראו אדם חולה ששותה תה חם! היה אחד יהודי פשוט שאמר לי בזה הלשון: "כן, הוא נהג לשותת תה חם ולאכול לחם יבש, הכרתי אותו היטב!"...

רבי אברהם בן רבי נחמן סבל מחולי מעיים, ומשום כך לא אכל לחם רך, הוא אכל לחם יבש ושתה תה חם. אמר אותו יהודי פשוט: "הכרתי אותו היטב! תה חם ולחם יבש!".

יהודי שכל חיותו היה 'הצנע לכת', כל השנים הוא התייגע על כך. כל פעם שהוא הצליח יותר להסתתר - הוא שאב מכך חיות עצומה!

בשנות צעירותו הוא יכול היה להסתתר יותר, היו מעט אנשים בבית הכנסת, מי כבר היה בבית הכנסת?! ולכן היה יכול להסתתר יותר. אולם בשנים המאוחרות יותר, כבר היו יותר אנשים בבית הכנסת, הגיעו יהודים

הערות ומראי מקומות

כה. עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' קט"ז, וז"ל; ... פי הצדיק הוא בְּדָמוֹת וְצֶלֶם כָּל הָאָנָשִׁים וְאִין בו שום שנוי, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עֲנִין אַחַר לְגַמְרִי, וְשָׂאֲרֵי בְּנֵי-אָדָם אֵינָם בְּדָמוֹתוֹ כָּלֵל בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר רַבְּנוֹ ז"ל שְׂאִישׁ הַכֶּשֶׁר נִדְמָה שֶׁהוֹלֵךְ עִם כְּרִכְשׁוֹת וְדִקְיָן כְּמוֹ שְׂאֵר בְּנֵי-אָדָם, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא עֲנִין אַחַר לְגַמְרִי ...

כּה פּרשת שמיני תשל"ד

מפולין, כבר היו יותר אנשים, היה יותר קשה להסתתר, אולם גם אז הוא המשיך להסתתר!

בזמני, הוא היה יוצא בבוקר וחוזר לעת ערב, לא ידעו היכן הוא נמצא. לעת ערב היה יושב ומדבר עמו.

הוא שתה קצת תה חם – זה היה מנהגו – תה חם, וככה היה מדבר, הוא סבל הרי מ'חולי מעיים', כזה סוג חולי, היו לו ייסורים, והמים החמים הקלו במעט את ייסוריו, תה רותח – תה חזק מועיל לחולי המעיים.

אולם, כל היום לא ידעו היכן הוא נמצא, ידעו שיש לו מקומות קבועים שם הוא מסתתר ומתבודד בינו לבין קונו. אפילו בשנים שכבר היה חולה, עדיין המשיך להסתתר, אלא שבשנות צעירותו היה עושה זאת ביתר שאת.

כך נהג גם בהיותו ב'ארץ ישראל'. כינוהו 'א ארץ ישראל איד', 'רבי אברהם מארץ ישראל' היה כינויו, הוא היה 'ארץ ישראל איד'!

כאן בארץ ישראל הוא הסתתר עוד יותר, הוא היה 'שמש', סחב שולחנות, סחב ספסלים! כל חיותו הייתה כשהצליח להסתתר יותר ויותר! זוהי הסיבה שבגינה סבל מכזאת 'עניות' ו'דחקות' בארץ ישראל! הוא כל כך הסתתר, עד שלא ידעו ממנו כלל!

לסביו של ר' יונתן לוינזון מבני ברק – אחיו של ר' מאיר לוינזון, היה סבא מצד אמו ושמו 'רבי משה פסטר – אייזנבך' (ווארשעווער). סיפר לי ר' יונתן, שבכל פעם טרם נסע רבי אברהם בן רבי נחמן לאומן לראש השנה, היה סביו נותן לר' אברהם 'נפוליון' (מטבע זהב שהיה מלפנים בארץ ישראל), 'ר' משה' ידע מיהו רבי אברהם!

היה יהודי למדן גדול בשם 'רבי שמואל^י, שבשנים האחרונות נהג להתפלל בבית מדרשנו, והיה אומר: "אני מתחרט על השנים בהם לא התפללתי עמכם!". בשיחה ההיא סיפר לי שאביו 'רבי משה', נהג לתת לרבי אברהם בן רבי נחמן נפוליון טרם נסיעתו לאומן! בשנים ההם היה ה'נפוליון' מטבע שווה ערך רב!

אמנם היה אדם צדדי אך הייתה לו קצת הרגשה ברבי אברהם. הקב"ה עזר – כשרק התבונן מעט, הוא ראה כזאת הנהגה, הוא הבחין שזה יהודי מסוג אחר לגמרי, צדיק נסתר!

הקב"ה ריחם עליו שיבחין בכך, אולם שאר בני אדם – מי ידע ממנו? אבל אעפ"כ היו כאלה שכן ידעו ממנו, היו כאלה שידעו ממנו!

אביו של יוחנן גלנט היה 'לפיד אש', אה, לפיד אש! גיבור כח, אביו של יוחנן – 'ברוך', תפילותיו היו אש! להבהת אש! לא רואים היום תפילות כאלו, 'כל עצמותי תאמרנה', בכזאת דבקות להשם יתברך, אה, אש להבה! כל אלו היו תלמידיו של רבי אברהם בן רבי נחמן. גם 'בנימין פרבר'...

לרבי אברהם היה את האנשים שלו, את השלעפער'ס שלו... עניים מרודים, יהודים תמימים ויראים!

הערות ומראי מקומות

כו. ר' שמואל ארי'ה לייב ב"ר משה. נפטר כ"ד כסליו תשכ"ו. לא הניח אחריו זש"ק. התפלל כל ימיו ברומענישע שול' ובערוב ימיו התפלל בבית מדרשנו הגדול במא"ש (אהרן אייזנבך)

גר תמיד

היום הרי 'היארצייט' של רבי נחמן טולטשינר. מנהגו של רבי אברהם היה לעלות ולהשתטח בציונו של הרבי ביום היארצייט של אביו רבי נחמן^{כז}; רואים את תמימותו ופשיטותו של רבי אברהם – הוא ביקש מהרבי: "שהרבי ימליץ טוב בעד אבי שהיה משגיח ודואג להדלקת ה'נר תמיד' בציון הקדוש^{כח}!".

רבי נחמן היה זה שדאג להדלקת ה'נר תמיד' בציון הקדוש! אפילו בימות החורף המושלגים ביותר, גם כשבחוץ הכול היה קפוא ומחליק, לא חדל רבי נחמן ממלאכתו, ועלה לציון לפנות ערב להדליק את ה'נר תמיד'!

במוצאי שבתות תכף לאחר הבדלה היה עולה לציון. לעיתים, במשך השבת היה ה'נר תמיד' נכבה. היה רבי נחמן עולה תכף ומיד לאחר הבדלה ומדליק את ה'נר תמיד'!.

בעלותו לציון היה לובש 'מעיל פרווה' פשוט. היה פעם שרצו לתפור לו מעיל עבה העשוי מבדים משובחים ויפים, אך רבי נחמן סרב בתוקף: "לא! הרי אני צריך לעלות לציונו של הרבי כל יום על מנת להדליק את הנר תמיד, ובחוץ הרי הקרח מחליק מאד" – כשיורד שלג כבד ואחריו מגיע גל קור רציני, השלג מקפיא והופך להיות מחליק ביותר. לעיתים היה השלג קופא – מראש ההר ועד לתחתיתו, אי אפשר ללכת ולו פסיעה אחת, כלום. ב'עלייה', אפשר עוד איך שהוא לטפס, אך ב'ירידה', מוכרחים להחליק על השלג עד תחתית ההר. נו, רבי נחמן היה מתיישב על השלג הקפוא, ומתגלץ' עד לתחתית ההר, הוא התגלץ' עד למטה! "אבל אם יתפרו עבורי מעיל

הערות ומראי מקומות

כז. כי לא הלך על ציון אביו, עי' קונטרס טעם זקנים ל"ז בסופו.

כח. עי' ימי מוהרנ"ת סי' ע"ד, וכוכבי אור – אנשי מוהר"ן אות מ"ז, ושם חלק שיחות וסיפורים אות ב', ושם אות נ"ח.

יפה, הרי אשמור עליו היטב, וזה ימנע אותי מלעלות לציונו של הרבי!",
הוא לא הסכים שיתפרו עבורו מעיל חדש!

- רבי אברהם היה בציונו של הרבי ביום היארצייט של אביו וביקש מהרבי: "שהרבי ימליץ טוב בעד אבי שהיה משגיח ודואג להדלקת הנר תמיד' בציון הקדוש!". בקשה כזאת מלמדת על תמימותו ופשיטותו של רבי אברהם, שהרי לרבי נחמן היו זכויות רבות, ואעפ"כ הזכיר רבי אברהם רק את זכות 'הדלקת הנר תמיד'!

(רנ"ב: רבי נחמן הדפיס הרי את ה'ליקוטי הלכות'!) כן!

(השואל: מי התעסק בהדפסת ספריו של הרב מטשעהרין?) באחת הפעמים שהרב מטשעהרין שלח שליח להדפיס את ספריו, הוא הוציא מכיסו 'אלף שש מאות רובל' ונתן לשליח, זהו סכום עצום, הוא בעצמו דאג להוצאות, הכל לבד!
נענה הרב מטשעהרין ואמר: "צריך לבד לכתוב את הספרים, לבד להדפיסם, ולבד ללמוד ולעיין בהם!" גם ללמוד לבד!...

יכול הייתי לפעול טוב יותר

היו אצלנו יהודים מופלאים! 'אנן מה נענה בתריהו', אנשים מופלאים היו אצלנו, והכל בכוחו הגדול של הרבי!

היו ברסלב'ער חסידים שאפילו לא הכירו את הרבי, הרב מטשעהרין עוד הספיק להכיר את רבי נתן, אולם רבי אברהם בן רבי נחמן, אפילו את רבי נתן לא הכיר, הוא נולד בשנת תר"ט - ארבע שנים לאחר הסתלקותו של רבי נתן, אפילו את רבי נתן הוא לא הכיר.

ואף על פי כן הם היו 'חידושים נפלאים'! אפילו אלו שחיו בדורות האחרונים ולא הספיקו להכיר את הרבי ורבי נתן^{כט}.

ואפילו בדורות שאחרי כן – בדור שלנו גם היו חידושים נפלאים, צדיקים מופלאים מאד!

רבי געצ'ע', אה, 'עובד השם' מופלא ביותר!

הוא נפטר בגיל ארבעים וארבע, הוא סבל ממחלת ריאות. הוא היה עושה כאלו 'עבודות', כאלו 'גיעות וטרחות', געוואלד, געוואלד! 'כל עצמותי תאמרנה', 'כל עצמותי תאמרנה'! הוא היה עני מרוד, וכל כך עבד את השם, בכזה מין...!

חתנו 'רבי ברוך' סיפר לי: לאחר שחמי נפטר ראיתיו בחלום ושאלתיו: "חמי, איך שם בעולם העליון?". ענה לי חמי ר' געצ'ע: "לא רע לי! אולם הייתי יכול לפעול טוב יותר!", הייתי יכול לפעול טוב יותר!

הערות ומראי מקומות

כט. עי' חיי מוהר"ן אות רכ"ה; וכן אפלו אלו שלא זכו להכיר את רבנו זכרוננו לברכה בחייו, פשיבואו על קברו הקדוש ויסמכו עליו, וילמדו ספרי הקדושים, וירגילו עצמם לילך בדרךיו הקדושים הנאמרים בספרי הקדושים, בודאי יש להם על מה שייסמכו, אשריהם אשרי חלקם, ולא יאשמו כל החוסים בו, כי כבר גלה דעתו בכמה לשונות בפרוש וברמז שכל מה שעוסק עמנו אינו בשבילנו לבד, כי אם את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, וכמבאר מזה לקמן (עי' שיחות הר"ן ר"ט).

ועי' פרפראות לחכמה סי' ס"א אות י"ד; וכנראה בחוש, אשר זה יותר משישים שנה אחר הסתלקותו ז"ל, והאש הקדוש של אמנות חכמים בו ז"ל ובחיבוריו הקדושים ובכל הצדיקי אמת, בוער בלב אנ"ש עד אין סוף ממש, ומשתדלים לעסוק בעניניו ז"ל בכל פעם בהשתדלות יתירה ביותר, להפיץ מעיינותיו חוצה להדפיס חיבוריו ז"ל, ולבנות בניניו הקדושים, ולעסוק בכל עניניו על צד היותר טוב, וכבר יש רבים מאנ"ש אשר כמעט שלא הכירו ולא ידעו ולא ראו גם שום אחד מתלמידיו הקדושים ז"ל, ואף על פי כן בוער בלבם עסקיו ועניניו של רבינו הקדוש ז"ל כאש יוקדת ממש, ושותים בצמא את כל דבריו ודברי תלמידיו הקדושים ז"ל, והם עליהם ממש כמים קרים על נפש עיפה, ועובדים את ה' באמת בכל לבם ובכל נפשם, והכל בכח קדושת ההתנוצצות הארת הדעת הקדוש שנשאר בעולם מרבינו הקדוש ז"ל על ידי חיבוריו ותלמידיו הקדושים.

אדם בעולם הזה חושב: "מה אני יכול לעשות יותר?!" – הרי יש לי כזאת מסירות נפש, הרי אני משליך עצמי מנגד!". אולם בעולם האמת רואים שהיינו יכולים לפעול טוב יותר!

"לא רע לי! אולם הייתי יכול לפעול טוב יותר!" – זהו דיבור חזק!

ומי אומר את המילים הללו? יהודי שהיה עובד השם, יהודי צדיק, יהודי קדוש, פרוש מכל הבלי עולם הזה, יהודי שתפילותיו היו במסירות נפש, כל הליכותיו, וגם היה עני גדול, וחולה...

כל כך הרבה מעלות היו בו! להיות עני זו מעלה גדולה, בנוסף לכך שהיה חולה, וכזה עובד השם! והוא אומר: "הייתי יכול לפעול טוב יותר!".

מה כבר היה יכול לעשות טוב יותר? ! כשהגיעו ימות החורף היו ידיו – לא עלינו – ידיו פצועות לגמרי, מלאים מוגלה, והוא הרי לא לקח שום רפואות. הוא היה לוקח מעט משמן 'נר התמיד' שבציונו של הרבי ומושח על ידיו, זה מה שהוא עשה! הוא היה מלביש 'כפפות' לידיו, והכפפות היו נדבקות לפצעים שבידיו, וכשהוא הלך לטבול במקווה, הוא תלש את הכפפות, וטבל במי המקווה הקרים! במים הקפואים!

בשבת הרי לא יכול היה לתלוש את הכפפות מידי, ומשכך בשבתות הוא לא לבש כפפות, הוא הלך ללא כפפות!

לראות צער של יהודי כזה היה נורא, שתי ידיים מלאות מוגלה, הרי זה צער שלא ניתן לתאר במילים! והרי עליו ליטול ידיים לסעודה, ולטבול במי המקווה הקרים כל יום...

ואיך היה נראה המקווה שם? קר, קרח, וגם בבית קר, אין מה לאכול. הוא היה עובד השם!

מה הוא כבר יכול לעשות יותר מזה? ! אולם בעולם האמת הוא אומר: "הייתי יכול לפעול טוב יותר!!!".

פרשת שמיני תשל"ד לא

מדוע? כי שם 'בעלמא דקשוט' רואים אחרת! שם הדברים נראים אחרת לגמרי! בעולם הזה אנחנו חושבים: "מה אני יכול לעשות יותר? ! אולם האמת שם, כפי שרואים שם - רואים שכן היינו יכולים לעשות טוב יותר!

איי איי איי...

"ביום ההוא אבדו עשתנותיול". 'עשתנותיו הכוונה - 'מחשבותיו'! מהו הלשון 'אבדו עשתנותיו'?

לכל אחד בעולם הזה יש מחשבות, מחשבות ומחשבות! אני יודע? ! "אני חייב", "אני לא יכול". אולם כשמגיעים לעולם הבא אזי "אבדו עשתנותיו"! כל המחשבות והתוכניות מתמוססים להם כלאחר יד, אפס ואין, הבל הבלים!

"יכול הייתי לעשות עוד משהו", ושם הרי רואים, געוואלד, עוד פרוטה לצדקה, עוד צעקה להשם יתברך, עוד דיבור טוב, עוד משנה, עוד דיבור מהרבי! בעולם הבא הרי מחפשים זאת!^א

מהיכן לוקחים עוד נר?!

ישנה תורה נוראה מהרבי^ב, הרבי אומר: "במתים חפשי - מן המצוות". כשאדם מגיע לעולם הבא, הוא לא לוקח עמו דבר! כל מה שעבר עליו נותר

הערות ומראי מקומות

ל. תהלים קמ"ו ד'.

לא. תהלים קמ"ו ד'.

לב. ליקוטי מוהר"ן תו' ער"ה; דע שְׁפָל מְצוּהָ וּמְצוּהָ שְׁעוּשִׁין, נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה נֵר אֶחָד ... בְּכַחֲנִית: "נֵר מְצוּהָ" (משלי ו). וְאַצֵּל אֶלּוֹ הַנְּרוֹת, מִחֲפָשֶׁת הַנְּשֵׁמָה אַחַר הַהִסְתַּלְקוֹת בְּגִזְיָא דְּמַלְכָּא, וְזֶה בְּחִינַת

מאחור. נו, "לך חפש באוצרות!", "גנזיא דמלכא!". ובכדי לחפש עליו להצטייד ב'נרות' - המצוות שאדם מקיים בעולם הזה, הם הנרות בעולם הבא, שם הוא מחפש עד אשר נרותיו אוזלים! וכשנרותיו אוזלים שואל האדם: "אוי, מהיכן לוקחים עוד נר?!", אולם התשובה היא: "אין עוד! אלו הם נרותיך אותם הבאת הנה! רק עם הנרות שהבאת עמך תוכל לחפש באוצרות, אין אפשרות להלוות לך נרות נוספים!"

"מה הפירוש הלוואה?! בעולם הבא לא מלווים נרות! ברגע שנרותיך אזלו - החיפוש באוצרות הסתיים!".

מפרש הרבי את המילים: "במתים חפשי", כשאדם מת - מתחיל החיפוש, עם המצוות הוא מחפש! המצוות הם 'נרות', ועם הנרות עליו לחפש! כך אומר הרבי: "כי נר מצווה" - מה נעשה מהמצוות? נרות! אולם ברגע שהמצוות - נרות אוזלים, גם החיפוש מסתיים!!!

אנחנו יכולים לצייר לעצמנו כיצד ייראה שם: "רבונו של עולם אני צריך עוד נר!", אולם בעולם הבא לא שייך לקבל נרות נוספים!

על ידי נתינת צדקה נעשה נר! מלימוד התורה נעשה נר! על ידי שאדם שב בתשובה הוא עושה נר! ממעשים טובים נעשים נרות! מדיבורים טובים נעשים נרות! מכל דבר טוב נעשים נרות!!!

הערות ומראי מקומות

"במתים חפשי" כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות (שבת קנא:). 'חפשי'. הינו בחינת החפוש שנעשה מן המצוות, כי המצוות הם נרות שעל-ידם החפוש כנ"ל...

ובשיחות הר"ן אות קל"ד; והנה מזה מוכן שגם אנשים פשרים פשוטים זוכים בעולם הבא לחפש בגנזיא דמלכא, אבל החפוש שלהם הוא רק לפי שעה, כפי המצוות שלהם, ובדאי גם זה הוא זכיה גדולה ונפלאה מאד מאד, כי אפלו כשמחפש בגנזיא דמלכא איזה שעה יוכל גם כן למצוא שם אוצרות נפלאים שיוכל להיות בהם חיי עולם הבא לנצח, אבל חיינו יהיה רק כפי מה שיימצא באותה השעה. אבל מי שזוכה שנרות מצוותיו מאירין ודולקין יותר ויותר, בודאי ימצא רב טוב בגנזיא דמלכא יותר ויותר...

פרשת שמיני תשל"ד

בעולם הבא ניווכח לראות: "הייתי יכול לתת עוד צדקה! הייתי יכול לומר עוד כמה פרקי תהילים! ללמוד עוד כמה משניות! לעסוק בתורה! הייתי יכול, יכולתי...!".

הצער שיש בעולם הבא הוא גדול – עוסקים בחיפוש 'בגנזיא דמלכא', אולם באמצע החיפוש אוזלים להם הנרות!

הרבי אומר שתענוג כזה; אי אפשר לתאר כלל איזה מין תענוג זה – כשנותנים לנשמה רשות לחפש 'בגנזיא דמלכא'! אלא שלשם כך עליה להצטייד בנרות, וכשהנרות אוזלים, מהיכן ייקח עכשיו עוד נר?!

בעולם הבא לא שייך להלוות, משום ששם אין כזה מושג 'הלוואה'!

היוצא לנו, שעלינו לראות שיהיו לנו נרות רבים! תורה; תפילה; תשובה; מעשים טובים; נתינת צדקה!

דבר אחד ברור – מ'דברים בטלים שחוק והוללות', לא נעשים נרות! אדרבה, מהם נעשה רק חושך!

איי איי איי...

כי אתה תשלם לאיש כמעשהו

אצל כל אחד ואחד, אין דבר שהולך לאיבוד! אפילו אם הוא יקבל גיהנום כדי לזכך את נשמתו, אולם ה'יסוד' שאותו הכין יישאר לנצח!

מובא בספרים, שאפילו אם יהודי עשה אלפי מצוות, אולם ביניהם גם 'עבירה אחת' שלא שב עליה תשובה, אזי ידונו אותו על העבירה שעשה! נשאלת השאלה: מדוע שלא יפחיתו לו מצווה אחת כנגד העבירה שעשה? שיישאר עם מצווה אחת פחות?

התירוץ הוא: שהאדם אינו חפץ בכך! אחרי שהנשמה רואה את התענוג שתקבל בעד כל מצווה ומצווה, היא לא רוצה בשום אופן שיפחיתו לה ולו מצווה אחת! "עדיף שאסכול בגיהנום על העבירה שעשיתי, העיקר שאחר כך אהנה מהמצוות!", הנשמה לא מסכימה להפסיד ולו מצווה אחת!

ה'מצוות' הם הרי דבר נצחי! הנשמה מרוצה לקבל עליה יסורים כדי להזדכך מהעבירה; למעט אדם ששב בתשובה שאינו צריך לסבול יסורים, שהרי התשובה מועילה תמיד!

אחרי שהנשמה רואה את התענוגים שתקבל בעד כל מצווה, היא לא מסכימה לאבד ולו מצווה אחת! :

מובא באמת בשם הבעל שם טוב הקדוש על הפסוק: "ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". אמר הבעל שם טוב: "אפילו אדם שהוא 'קל דעת' ובראותו שיהיה לו הפסד כלשהו מעשיית המצווה הוא מוותר על עשייתה, אפילו אדם כזה, ברגע שהוא קיים את המצווה – מגיע לו 'כל הון דעלמא'! הוא לא יכול לתת את המצווה לאף אחד! הוא כבר קיים את המצווה!

"ולך ה' החסד", הקדוש ברוך הוא משלם לאדם שכר "כמעשהו"! הקב"ה משלם לאדם את שכרו בעד עשיית המצווה, ולא כפי שחשב בתחילה. אחרי

הערות ומראי מקומות

לג. עיי' ליקוטי הלכות, תרומות ומעשרות ג' אות י"ב; ... כי בודאי כל מה שיעשה איזה דבר שבקדשה בשביל ה' יתברך, אפלו נקדה קטנה בעלמא, בודאי לא יאבד לעתיד שום דבר, אפלו דבור אחד בתורה או תפלה או פרוטה אחת לצדקה וכיוצא בזה, ולא די שזה לא יאבד בודאי בשום אופן אפלו יהיה מי שיהיה אפלו אם ח"ו עבר על כל התורה כלה כמה פעמים אף על פי כן אין הקדוש-ברוך-הוא מקפח שכר כל בריה, וכל מה שפעל ועשה בשביל ה' יתברך דבר גדול ודבר קטן לא יאבד דבר לעתיד ... אפלו אם לא יזכה לתשובה שלמה באמת, על כל פנים הדבר שבקדשה שיעשה לא יהיה נאבד כלל ח"ו ...

פרשת שמיני תשל"ד לה

שהוא כבר קיים את המצווה, הוא כבר לא יוותר עליה אפילו בעד כל הון דעלמא לי!

זה ישועתו

שום דבר לא הולך לאיבוד! לפעמים האדם מדבר איזה 'דיבור', ונדמה לו שהדיבור לא הועיל מאומה, אבל באמת הדיבור אינו נאבד כלל וכלל!

על כל פנים: "השי"ת שומע קולו שזה ישועתו" – אומר הרב"ה! "השם יתברך שומע קולו – שזה ישועתו!" אפילו אם הוא לא נושע – "השי"ת שומע קולו", והתפילות יעמודו לעזרתו בכוא העת"י! הדיבורים אינם נאבדים לעולם!

הערות ומראי מקומות

לד. עי' בעל שם טוב עה"ת פרשת נח – עמוד התפלה, אות ל"ד, ובמקור חיים שם; ולך ה' החסד, דהנה האדם קודם עשיית המצוה, לפעמים יבטל עשיית המצוה בשביל דבר מועט, על דרך משל כשהולך להתפלל ובאמצע הדרך מזדמן לו לקנות איזה דבר, והנה הוא שוהה שם עד אחר שיקנהו, הגם שלא ירויח בו אך חצי זהוב, ועל ידי זה לא ישמע קדושה וברכו, ואם כן נראה מזה שהקדושה וברכו אינו שוה אצלו אפילו חצי זהוב, אולם נראה שאם יאבה אחד לקנות אצל הישראל הקדושה וברכו ששמע לא יתרצה למכרו בעד כמה מאות זהובים, אפילו הפחות שבפחותים, וזהו ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, כאשר יקר המצוה אצלו אחר שכבר עשאה שבוז יבזו אז למכרה בעד כל הון.

לה. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' מ"ו תניינא; ... ואזי צריך לצעק לאביו שבשמים בקול חזק מעמקי הלב, ואזי השם יתברך שומע קולו ופונה לצעקתו ... ועל-כל-פנים השם יתברך שומע קולו, שזה ישועתו... ועי' שיש"ק ח"ו אות רפ"ט.

לו. עי' ליקוטי הלכות הל' ראש חודש ו' אות י"א; ... כי אין שום עצה ותחבולה נגד כל הצרות וההתפתקות ודחקות וטרדת הפרנסה העוברים על כל האדם בכל עת ועת, כי אם לצעק ולזעק ולהתחנן לפני ה' יתברך ... ואפלו אם לפעמים ח"ו לא יתקבל תפלתו, כי זמנין דשמע זימנין דלא שמע, על כל פנים הרויח שקרב עצמו לה' יתברך על ידי זה, כי אין שום דבר שיקרב וידבק את האדם

היום היארצייט של רבי נחמן מטולטשין¹! לרבי נחמן היה בן ר' ישראל', אחיו של רבי אברהם בן רבי נחמן, ר' ישראל בול' שמו. כשהגיעה העת בה היה עליו להתייצב לצבא, הוא נסע לעיירה אחרת ושם התייצב.

אמר לו רבי נחמן: "באם תשחרר, אל תודיע לי, אל תשלח לי 'מברק' - 'טלגרם', כדי שאמשיך להתפלל עבורך!".

שאל ר' ישראל את אביו: "אבא, הרי אם אשתחרר, מה טעם יש שתמשיך להתפלל על שחרורי? ! ענה לו רבי נחמן: "אותם דיבורי תפילה שאתפלל עבורך, יעמדו לעזרתי בדברים אחרים!".

"רק בשוכך הביתה תספר לי! אולם לפני כן אל תשלח לי 'טלגרם', אל תשלח לי 'מברק', כדי שאמשיך להתפלל עבורך!".

"מה תועלת יש בזה שתמשיך להתפלל עבורי? אחרי ששחררתי, מה תוסיף לבקש בעדי?!" - "אותם דיבורי תפילה שאתפלל עבורך, יעמדו לעזרתי בדברים אחרים!", ר' ישראל היה מספר שכך אמר לו אביו רבי נחמן טולטשין!

(רמ"ב: הוא אכן גויס לצבא?) לא, הוא שוחרר משירות בצבא!

אין דיבור שהולך לאיבוד! לעיתים אני מתפלל על דבר מסוים, אך הדבר כבר נעשה, כבר קיבלתי את הדבר שרציתי? אזי הדיבורים משמשים לדברים אחרים²!

הערות ומראי מקומות

לה' יתברך כמו התפלה, שהיא עקר התחברות ודבקות של ישראל לה' יתברך כמו שמבאר... ועי' מזה בספר השתפכות הנפש אות ק"ב.

לז. נלב"ע כ"ו ניסן תרמ"ד.

לח. עי' ספר המדות, ערך התבודדות חלק שני - א'; השיחה שאדם משיח בינו לבין קונו, השיחה הזאת נעשית אחר כך גאלה וישועה לבניו.

(השואל: ר' ישראל היה אדם גדול?) הוא לא היה 'רבי אברהם בן רבי נחמן'! (רמ"ב:

הוא היה מבוגר מרבי אברהם?) לא. (השואל: הכרתם אותו?) כן!

הוא נהרג יחד עם 'רבי אלטר טעפליק'ר'לט, הוא הסתתר בביתו של רבי אלטר.

רבי אלטר היה עני מרוד, ור' ישראל התגורר בבית יפה, הלך ר' ישראל והסתתר בביתו של רבי אלטר, אולם בסופו של דבר גם הוא וגם רבי אלטר נהרגו, הוא הסתתר מתחת לשולחן, ושם הרגו אותו.

הכרתי אותו היטב, הכרתי את ילדיו, בניו, חתניו. הוא לא היה כמו 'רבי אברהם', הוא היה...! (רנ"ב: הוא היה סוחר?) כן, הוא היה סוחר, הוא היה יהודי כשר!

רבי אברהם נהג להתארח בביתו ולשוחח עמו, וגם הוא מאד כיבד את רבי אברהם, ואפילו שהיו שונים זה מזה. הוא כיבד מאד את רבי אברהם!

הייתי פעם בביתו של ר' ישראל כשרבי אברהם התארח בביתו. נכנסתי לרבי אברהם, ישבתי שם. (רמ"ב: הוא התגורר בטפליק?) כן, בטפליק. ר' ישראל התגורר לא הרחק מביתו של רבי אלטר טפליק'ר.

כשנכנסתי, ישב שם רבי אברהם ושוחח עם ר' ישראל, וכשהגיע זמן ארוחת צהרים, אני מבחין כיצד רבי אברהם אומר לר' ישראל: "הזמן אותו לארוחת צהריים" - שיבקש ממני להצטרף לארוחתם. בתחילה מיאנתי; שאוכל עם רבי אברהם בשולחן אחד? ! לא רציתי! אולם כשרבי אברהם אמר לו: "הזמן אותו לארוחת צהריים" והוא הזמין אותי, הסכמתי לאכול איתם צהריים!.

היו לו ילדים טובים, הם היו נוסעים לאומן לראש השנה.

(רמ"ב: כיצד השתחרר רבי אברהם מהצבא, הרי על כולם חלה חובת התייצבות?) הא, רבי אברהם הרי היה אדם חולה!

גזיזי דברדא

כאלו 'יהודים' היו בעולם! הם היו צריכים לאכול כמונו, והיו להם ילדים, והכל, והם הסתלקו מהעולם 'צדיקים נוראים', 'קדושים וטהורים', הם חיו באותו עולם כמונו!

ואדרבה, באותם ימים טבילה במקווה הייתה כרוכה ב'מסירות נפש'! קר, הכל היה קר! בבית הכנסת היה קר, בבית היה קר, ועם כל זה היו...! לא היה מה לאכול, רעב ממש! ואעפ"כ הם היו יראי שמים גדולים!

ברוך השם בימנו יש הכל, מקווה מחומם, בחורף העבר היה בית כנסת מחומם, הכל על הצד היותר טוב!

נו, חוטפים נקודות טובות, כן ברוך השם, נקודות טובות! זה די טוב, אולם "אפשר לפעול טוב יותר!".

'רבי געצע' העיד על עצמו: "הייתי יכול לפעול טוב יותר!...".

(רנ"ב: בימנו לא היינו מצליחים לעמוד בנסיונות של פעם) וודאי שלא! אמרת נכון, וודאי שכך. בדורות הללו לא היו מצליחים לעמוד בשום אופן בכאלו נסיונות!

הייתי פעם ב'אלכסנדרובקה', שהיית שם בשבת חזון, וביום ראשון שלאחריו חל 'תשעה באב'. בערב שבת חזון שאלתי את תושבי העיר: 'נו, האם אתם לא טובלים במקווה? ערב שבת ושבת בלי טבילת מקווה?!'.

פרשת שמיני תשל"ד

לט

ענו לי תושבי העיר: "כאן? ! בעירנו לא מחמים את המקווה! נוסעים למקווה בטשעהרין! אלו שצריכים לטבול במקווה, נוסעים למקווה בטשעהרין!" עוד אמרו לי: "גם בעירנו יש מקוה, כן, יש מקווה, מעיין! אך כדי לטבול צריך לרדת קרוב לחמישים מדרגות, שם יש מעיין מלא קרח, מי יכול לטבול במקווה שכזה? ! לא שייך לטבול שם! פה בעיר לא טובלים במקווה!".

(רמ"ב: בהיותכם שם בחודש 'אב' עדיין היה קר?) כזה מקווה, כל כך עמוק שצריך לרדת חמישים מדרגות ועוד מי 'מעיין' - במקווה כזה אין הבדל בין קיץ לחורף, המים תמיד יהיו קרים כקרח!

כשהכנסתי את רגליי למי המקווה הקפואים, החלו שיניי לנקוש זה בזה, שיניי נקשו בחוזקה! ברגע שהכנסתי את רגליי למים הקפואים, החלו שיניי לנקוש זה בזה. אבל בסופו של דבר טבלתי במקווה, אינני יודע כיצד יצאתי משם בחיים!

הן בערב שבת, והן בשבת, פעמיים טבלתי במקווה, וברגע שהכנסתי את רגליי למקווה, החלו שיניי שלנקוש זה בזה...

זה מה שהיה שם, אי אפשר לתאר זאת במילים, אפילו קור של קרח לא מגיע לרמת הקור שהייתה במקווה! נורא, נורא! אנחנו מספרים ממה שהיה פעם, אך האם בזמננו שייך לטבול במקווה שכזה? !

'אלכסנדרובקה' היא העיר בה התגורר הרבי"ם! הרבי התגורר באזור הסמוך לעיירה אלכסנדרובקה המכונה גם 'סנדקלבקה', זו עיירה סמוכה לטשעהרין. בטשעהרין כן היה מקווה!

הערות ומראי מקומות

מ. רביז"ל היה גר סמוך לשם בימי נעוריו, בהיותו סמוך על שולחן חותנו, ע"י כוכבי אור אנשי מוהר"ן. אות כ"ו [ב].

מ טעם זקנים

(רמ"ב: ב'מדוודיבקה' היה מקווה?) מדבוודיבקה נמצאת במרחק רב יותר, מדוודיבקה הייתה עיירה ענייה, שבורה. לעומת זאת טשעהריץ הייתה עיירה עשירה, 'בעלי בתים' עשירים! (רנ"ב: אלכסנדרובקה סמוכה לטשעהריץ?) כן, המרחק ביניהם הוא 35 קילומטר.

